

EL RECORD DE LLUÍS COMPANYS, LLAVOR DE FUTUR

EL PERIÓDICO – 15.10.2004

Aquest 15 d'octubre de 2004, en complir-se els 64 anys de l'afusellament del president Lluís Companys, té per al Govern de Catalunya i el seu president una significació força emotiva. El catalanisme d'esquerres –hereu de Macià, Companys i Tarradellas- ha tornat al govern 65 anys després de la derrota de Catalunya i de l'Espanya republicana. Enllaçar amb la història estroncada suposa una satisfacció íntima i una vibració continguda. Per fidelitat a aquest llegat reivindiquem el president Lluís Companys i el seu exemple. Però la commemoració d'avui no pot ser exclusiva de les esquerres, ha de ser i vol ser la celebració de tot el poble de Catalunya.

És per això que el Govern de la Generalitat dóna a aquesta commemoració tota la solemnitat que se li escau i una normalitat pròpia d'un país reconciliat amb la seva història. Res no justifica, avui, ni l'oblit, ni el silenci. Res no justificaria, d'altra banda, la mitificació acrítica del president màrtir.

Amb el record del president Companys, rememorem les esperances d'autogovern, de justícia, de democràcia i de llibertat d'aquella Catalunya republicana dels anys trenta. També recordem l'assalt franquista a aquelles esperances i la tragèdia de la guerra incivil. Una tragèdia col·lectiva composta de centenars de milers de tragèdies personals. El Fossar de la Pedrera de Montjuïc vol ser un testimoni digne d'aquestes tragèdies, entre les que sobresurt la del president Companys pel seu simbolisme.

Però de ben poc ens serviria recordar aquells fets si no n'aprenguéssim les lliçons permanents que ens donen. Antoni Rovira i Virgili ho formulava de forma punyent en el seu jurament de l'exiliat: *“De la màxima dissort, sortirà el definitiu redreçament de la història, si els catalans sabem aprofitar les duríssimes lliçons que hem rebut”*.

Estic convençut que els catalans no oblidarem les lliçons de la història. De fet, les vam tenir ben presents fa vint-i-cinc anys en la recuperació de la

democràcia i de l'autogovern. La Catalunya d'avui ja no és aquella Catalunya convulsa i mancada d'una civilitat compartida. Estem molt lluny d'aquella Catalunya vençuda. Tenim una Catalunya renascuda que ha superat l'esperit de guerra civil, que ha tornat a confiar en ella mateixa, que ha recuperat el seu autogovern, que s'ha vist reconeguda per l'Espanya democràtica, que ha pogut exercitar la seva vocació europea i que està en condicions d'anar més lluny si sabem combinar ambició de futur i memòria històrica.

El sacrifici del president Lluís Companys constitueix una fita essencial d'aquesta memòria per dues raons paradoxalment contraposades. En primer lloc perquè significa el moment més negre de la nostra història contemporània. El moment en què la pretesa legalitat de l'Espanya rebel va assassinar el president legítim de la Generalitat de Catalunya únicament i exclusivament pel fet de ser-ho. Aquesta agressió màxima ha justificat actituds d'agror, de retret i de desconfiança de Catalunya envers Espanya. Si ens haguéssim quedat en el plany i en el rancor de la Catalunya vençuda no seríem on som ara, ni podríem aspirar a anar més lluny. Per això, cal tenir ben present l'altra cara del sacrifici de Companys, la que constitueix la llavor del renaixement de Catalunya i que no és altra que la generositat amb que va afrontar el seu destí fatal. Una generositat expressada serenament en el seu testament i en les seves paraules en el consell de guerra que el va condemnar: "Sabré morir serè i amb dignitat, pels meus ideals de sempre i per Catalunya ... i sense cap ombra de rancor".

D'aquesta manera, el president Companys ens assenyalà el camí per superar l'esperit de la guerra civil, per preparar el camí de la reconciliació i per tenir la força de tornar a començar. La seva actitud davant de la mort es va convertir en testimoni vivent del commovedor clam de "paz, piedad y perdón" del president Manuel Azaña al saló del Consell de Cent de l'Ajuntament de Barcelona el 18 de juliol de 1938.

Aquesta associació del record del president de la Generalitat i del president de la República em permet expressar el reconeixement al Govern de l'Espanya democràtica per la seva voluntat de restituir públicament i legalment l'honorabilitat del president Lluís Companys. És un gest de justícia històrica,

però sobretot és un gest per a l'esperança en un futur en què no resti cap ombra d'agror, de retret i de desconfiança entre la Catalunya plenament autogovernada i l'Espanya democràtica i plural.

Pasqual Maragall

President de la Generalitat